

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2018-02-28

Närvarande: F.d. justitieråden Gustaf Sandström och
Lena Moore samt justitierådet Anders Eka

Dataskydd inom Socialdepartementets verksamhetsområde – en anpassning till EU:s dataskyddsförordning

Enligt en lagrådsremiss den 8 februari 2018 har regeringen (Socialdepartementet) beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1996:1156) om receptregister,
3. lag om ändring i lagen (1998:543) om hälsodataregister,
4. lag om ändring i lagen (2001:454) om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten,
5. lag om ändring i lagen (2002:297) om biobanker i hälso- och sjukvården m.m.,
6. lag om ändring i lagen (2005:258) om läkemedelsförteckning,
7. lag om ändring i lagen (2006:351) om genetisk integritet m.m.,
8. lag om ändring i lagen (2006:496) om blodsäkerhet,
9. lag om ändring i lagen (2006:1570) om skydd mot internationella hot mot människors hälsa,

10. lag om ändring i lagen (2008:286) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler,
11. lag om ändring i patientdatalagen (2008:355),
12. lag om ändring i apoteksdatalagen (2009:367),
13. lag om ändring i lagen (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken,
14. lag om ändring i alkohollagen (2010:1622),
15. lag om ändring i lagen (2012:263) om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga organ,
16. lag om ändring i lagen (2012:453) om register över nationella vaccinationsprogram,
17. lag om ändring i lagen (2016:526) om behandling av personuppgifter i ärenden om licens för läkemedel.

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av ämnesrådet Jimmy Järvenpää.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

114 kap. 6 a §

Enligt 2 kap. 2 § administreras socialförsäkringen av Försäkringskassan, Pensionsmyndigheten och Skatteverket. När det gäller 114 kap. avses med socialförsäkringens administration enbart Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten, vilket framgår av 6 § första stycket andra meningen. Enligt andra stycket är var och en av dessa myndigheter personuppgiftsansvarig för den behandling av personuppgifter som den utför. I remissen föreslås att dessa båda

bestämmelser i 6 § ska bilda ett första och ett andra stycke i den nu kommenterade paragrafen.

En lämpligare ordning synes vara att de myndigheter det är frågan om pekas ut redan i en andra mening i 2 § första stycket. Det stycket skulle då kunna formuleras enligt följande.

Detta kapitel tillämpas vid behandling av personuppgifter i verksamhet som gäller förmåner enligt denna balk, samt andra förmåner och ersättningar som enligt lag eller förordning eller särskilt beslut av regeringen handläggs av Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten. Med socialförsäkringens administration avses i detta kapitel administration hos dessa myndigheter.

Med den lösningen kommer den kommenterade paragrafen att bestå av det som enligt remissen utgör paragrafens andra stycke.

114 kap. 29 §

Enligt paragrafen får personuppgifter föras över till tredjeland på grund av åtaganden i avtal om social trygghet som Sverige ingått med andra stater. Lagrådet har ingen erinran mot att hänvisningen till personuppgiftslagen stryks och att paragrafen behålls för att klargöra att sådan överföring kan ske (jfr artikel 49.1 d, när överföring är nödvändig av viktiga skäl som rör allmänintresset). Lagrådet ifrågasätter däremot det tillägg till paragrafen som föreslås, "under förutsättning att villkoren i kapitel V i EU:s dataskyddsförordning är uppfyllda". Något sådant tillägg föreslås inte i fråga om lagen om ändring i lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa som också gäller överföring av personuppgifter till tredjeland (jfr även förslaget till ändring i lagen om 1996 års Haagkonvention i lagrådsremissen den 11 januari 2018, "Kreditupplysningslagen och dataskyddsförordningen").

Frågan bör övervägas under den fortsatta beredningen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om receptregister

20 §

Paragrafen handlar om den information som den personuppgiftsansvariga ska lämna till registrerade. Det är fråga om sådant som framgår av artikel 13.1, 13.2, 13.3, 14.1, 14.2 och 14.4 i EU:s dataskyddsförordning och därtill viss ytterligare information.

Artiklarna och 13 och 14 består inte bara av de här nämnda bestämmelserna utan också av artikel 13.4 och artikel 14.3 och 14.5.

Enligt artikel 13.4 ska punkterna 1, 2 och 3 inte tillämpas om och i den mån den registrerade redan förfogar över informationen. Punkt 4 saknar därför betydelse i sammanhanget. I stället för att hänvisa till punkterna 1, 2 och 3 är det enklare att hänvisa till hela artikel 13. På motsvarande skett kan hänvisning ske till hela artikel 14; artikel 14.3 handlar om när informationen senast ska lämnas och artikel 14.5 om olika situationer då punkterna 1-4 inte ska tillämpas (jfr artikel 13.4). Med en viss ytterligare justering av den remitterade lagtexten kan denna inledas på följande sätt.

Utöver vad som framgår av artiklarna 13 och 14 i EU:s dataskyddsförordning ska den som är personuppgiftsansvarig enligt denna lag lämna information till den registrerade om...

Om förslaget godtas bör samma ändring göras i motsvarande paragrafer i lagförslagen 6, 11, 12, 16 och 17.

Förslaget till lag om ändring i lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten

3 §

I paragrafen föreslås ett ytterligare undantag som innebär att lagen inte ska tillämpas vid behandling av personuppgifter ”som utförs av behöriga myndigheter för syften som anges i brottsdatalagen (2018:000)”. Vidare föreslås att ändringen ska träda i kraft först den 1 augusti 2018, dvs. samma dag som den aviserade brottsdatalagen planeras träda i kraft. Eftersom någon lagrådsremiss med förslag till brottsdatalag ännu inte föreligger kan Lagrådet inte ta ställning till förslaget och – som en konsekvens – inte heller förslaget till ändring i 1 § och ikraftträdandebestämmelsen.

Förslaget till lag om ändring i lagen om biobanker i hälso- och sjukvården m.m.

1 kap. 4 §

Paragrafen får en mer logisk uppbyggnad om första stycket flyttas för att i stället utgöra sista stycket.

Förslaget till lag om ändring i lagen om läkemedelsförteckning

10 §

Se Lagrådets synpunkter angående lagen om receptregister.

Förslaget till lag om ändring i lagen om blodsäkerhet

Lagrådet föreslår att rubriken närmast före 4 §, "Förhållandet till bestämmelser i annan lag", behålls oförändrad och att en ny rubrik, "Förhållandet till annan dataskyddsreglering", införs närmast före 5 §.

Förslaget till lag om ändring i lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Se Lagrådets synpunkter vid 114 kap. 29 § socialförsäkringsbalken.

Förslaget till lag om ändring i lagen om kvalitets- och säkerhetsnormer vid hantering av mänskliga vävnader och celler

Lagrådet föreslår att rubriken närmast före 6 §, "Förhållandet till bestämmelser i annan lag", behålls oförändrad och att en ny rubrik, "Förhållandet till annan dataskyddsreglering", införs närmast före 8 §.

Förslaget till lag om ändring i patientdatalagen

1 kap. 1 § och ikraftträdandebestämmelsen

Se vad Lagrådets anfört angående lagen om behandling av personuppgifter inom socialtjänsten.

7 kap. 8 §

Regleringens överskådlighet förbättras om känsliga personuppgifter och uppgifter om lagöverträdelser behandlas i var sin paragraf. Det sista stycket i paragrafen bör därför bilda en ny 8 a §.

Dessutom bör sista meningen i det föreslagna tredje stycket bilda ett nytt fjärde stycke. Paragrafen får då följande utformning.

Endast sådana personuppgifter...

En enskilds personnummer eller namn...

Uppgifter om hälsa får behandlas i nationella och regionala kvalitetsregister. Andra känsliga personuppgifter får behandlas i nationella och regionala kvalitetsregister endast om regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer i enskilda fall medger det.

Känsliga personuppgifter får behandlas med stöd av artikel 9.2 h i förordningen under förutsättning att kravet på tystnadsplikt i artikel 9.3 i förordningen är uppfyllt.

7 kap. 10 §

Andra stycket avser bevarandet av vissa personuppgifter för arkivändamål av allmänt intresse, vetenskapliga eller historiska forskningsändamål eller statistiska ändamål. Enligt tredje stycket är ändamålen desamma. Tredje stycket kan därför förenklas och avslutas med "...får bevaras för sådana ändamål".

8 kap. 6 §

Se Lagrådets synpunkter angående lagen om receptregister.

Förslaget till lag om ändring i apoteksdatalagen

16 §

Se Lagrådets synpunkter angående lagen om receptregister.

Förslaget till lag om ändring i lagen om register över nationella vaccinationsprogram

13 §

Se Lagrådets synpunkter angående lagen om receptregister.

Förslaget till lag om ändring i lagen om behandling av personuppgifter i ärenden om licens för läkemedel

Rubriken närmast före 3 §

Lagrådet föreslår att rubriken närmast före 3 § behålls men ändras till "Förhållandet till annan reglering" och att ingen ny rubrik införs före 4 §.

21 §

Se Lagrådets synpunkter angående lagen om receptregister.

Övriga lagförslag

Lagrådet lämnar förslagen utan erinran.